

[Tesdaupf.]

mener, at forsvarsministeren på sine områder må have et særligt ansvar overfor denne erklæring. Jeg er iøvrigt personlig af den opfattelse, at man skal passe på ikke at komme ind på den tankegang, at det kun var på grund af 19. januar-erklæringen, at regeringen havde pligt til at forsvare landet. Min opfattelse, som man så kan kalde naiv og ujuridisk, er nu engang, at en regering i et frit land altid har pligt til at søge at bevare landets frihed og at forsvare landet, så længe det ikke er oplagt, at det er håbløst.

Erklæringen af 19. januar 1940 blev til på foranledning af dem, der følte sig usikre overfor, hvordan regeringen opfattede denne pligt.

Jeg skal ikke i detaljer gentage denne del af vor udtalelse, den kan jo læses. Jeg skal bare kort gentage, at vi mener, det var en forsømmelse, at der ikke blev foretaget genindkaldelser trods de uhyre foruroligende efterretninger i begyndelsen af krigen og trods generalkommandoens henvendelser, og jeg skal gentage, at vi også mener, det var en forsømmelse, at orienteringen til generalkommandoen om disse indberetninger ikke blev givet hurtigere og bedre.

Imellem alt det sørgelige og nedværdigende, som den 9. april bragte os, er der vel intet, som er mere nedslående end den måde, hvorpå de tyske skibe med soldater uantastet sejlede ind og besatte København. Jeg vil gerne i forbindelse med den kendsgerning, at Danmark kunne besættes på denne lumpne måde, fremhæve, at jeg er helt og fuldt klar over, at hele befolkningen, alle de, som levede dengang, har et medansvar. Jeg kunne sige det på den måde, at de ord, som Christmas Møller udtalte, da han kom hjem fra England: „Vi er alle under anklage“, rummer noget af det sandeste og rigtigste, der kunne siges om vor generation, om den generation, der levede i en drømmetilværelse i tiden inden besættelsen og et godt stykke af besættelsestiden med. Det rammer i virkeligheden enhver af os, der levede

med i en defaultistisk tid, hvorunder nogle i samfundet gjorde mere for at kæmpe derimod end andre, men hvor resultatet blev en generation med bind for øjnene.

Omvendt må det da også, når man stilles overfor den opgave, som vi nu er stillet overfor, at finde ansvaret for de direkte fejltagelser og forsømmelser i tiden op til den 9. april, siges klart, at den daværende regering, som havde den udøvende myndighed, og som havde de bedste oplysninger, ikke gjorde, hvad den burde have gjort og efter vor mening kunne have gjort for at sætte værnene i stand til, således som det står i erklæringen af 19. januar, at hævde og værne rigets fred og uafhængighed. Der var sikkert kredse, ja, der var måske endda i regeringen dem, som mente og måske stadig mener, at man slet ikke burde kæmpe, og at det var farligere at mobilisere end at lade være, men der var også kredse, som mente det modsatte, og folketingets vedtagelse af 19. januar-erklæringen gav nu engang efter vor mening regeringen pligt til at sørge for, at de midler, der rådedes over, om fornødent skulle anvendes.

Jeg synes, der er grund til at lægge mærke til ordet „fornødent“, for „fornødent“ kunne dog ingen, som kendte situationen og kendte indberetningerne, med nogen ærlighed skjule for sig selv at det meget snart kunne blive.

Vi har i vore bemærkninger fremhævet en del punkter, på hvilke vi mener at den daværende forsvarsminister har et særligt ansvar. Foruden det før nævnte om genindkaldelser er vel dette, at søværnet ikke var beredt, og at de bemandede skibe overhovedet ikke beskyttede Øresund og Østersøen, noget af det vigtigste. Det ærede medlem hr. Poul Møller og jeg har i vor bedømmelse peget på, at den daværende forsvarsminister ikke i særlig grad efter vor mening skal bebrejdes den fejltagelse, der opstod i søværnet omkring udtrykket „højeste alarmbereidskab“, det udtryk, som ministeren fejlagtigt brugte. Det må også, synes vi, være en ualmindelig usmidig